

Torun

Bernhard Schlink

aber

sich mit

ontuch,

auf d

Cumhuriyetimiz
100 Yaşında

Äcker,

zierlich

sie sich um de

Viesen im Wind

an zu laufen; a

—
Çeviren:
İlknur
Özdemir
—

—
Dünya
Edebiyatı
Roman
—

Bernhard Schlink, 1944'te Almanya'nın Bielefeld kentinde doğdu. Hukuk eğitimi gördü, yargıç ve öğretim üyesi olarak çalıştı. Yazarlık kariyerine polisiye romanlarla başlayan Schlink'in dünya çapında tanınması, *Okuyucu* (1995) adlı romanıyla oldu. Almanya'da ve birçok ülkede çoksatanlar listesine girmeyi başaran ve pek çok önemli edebiyat ödülüne layık görülen roman, 2008'de Stephen Daldry tarafından aynı adla sinemaya uyarlandı. Schlink'in *Merdivendeki Kadın*, *Yaz Yalanları*, *Hafta Sonu*, *Eve Dönüş*, *Aşk Kaçışları* ve *Olga* isimli kitapları da Doğan Kitap tarafından yayımlandı.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Aşk Kaçışları
Eve Dönüş
Hafta Sonu
Yaz Yalanları
Merdivendeki Kadın
Olga

TORUN

Orijinal adı: Die Enkelin

© 2021, Diogenes Verlag AG, Zurich

Yazan: Bernhard Schlink

Almanca aslından çeviren: İlknur Özdemir

Yayına hazırlayan: Aslı Güneş

Türkçe yayın hakları: © 2023 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz. Bu kitabın Türkçe yayın hakları Kalem Ajans aracılığıyla Diogenes Verlag'dan satın alınmıştır.

1. baskı / Eylül 2023 / ISBN 978-625-6843-82-0

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Geray Gençer

Sayfa uygulama: Yeşim Ercan Aydın

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnşaat San. ve Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 446 05 99

Sertifika No: 52729

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Torun

Bernhard Schlink

Çeviren: İlknur Özdemir

Birinci Bölüm

Eve geldi. Saat ondu; perşembeleri kitabevini dokuzdan önce kapatmazdı, saat dokuz buçukta vitrinlerin ve giriş kapısının önündeki kepenkleri indirdikten sonra parkta yarım saat yürüyerek dönerdi eve, caddelerden gitse bu kadar uzun sürmezdi ama uzun bir günün ardından bu yürüyüş ona iyi gelirdi. Park bakımsızdı, kenarlardaki gülleri sarmaşıklar kaplamıştı, kurtbağrı çalılıkları budanmamıştı. Ama güzel kokuyordu park, alp gülü ya da leylak kokusuydu, ıhlamurun ya da aylandız ağacının, biçilmiş çimen ya da ıslak toprağın kokusu. Yazın da kışın da geçerdi oradan, hem iyi hem kötü havalarda. Eve vardığında günün dertlerinden, sıkıntılarından sıyrılmış gibi olurdu.

Karıyla birlikte arnuvo tarzı çok katlı bir apartmanın ilk katında oturuyordu, yıllar önce ucuza aldığı bu daire aradan geçen zamanda değer kazanmış, yaşlılık yıllarının güvencesi olmuştu. Geniş merdiven, kavisli tırabzan, suni mermer, uzun saçları her katın merdivenine eşlik eden çıplak bir güzel binaya girmek, merdiveni çıkmak, camını renkli çiçeklerin süslediği kapıyı anahtarıyla açmak hoşuna gidiyordu. Kendisini neyin bekleyeceğini bilse bile.

Holde, Birgit'in mantosu yerde duruyordu, gıda maddeleriyle dolu iki alışveriş torbası devrilmişti. Oturma odasının kapısı açıktı. Birgit'in bilgisayarını da, sarınmayı sevdiği battaniyesi de kanepeden yere kaymıştı. Şarap şişesinin yanındaki kadeh de devrilmiş, kırmızı şarap halıya damlamıştı. Bir ayakkabı teki kapıdaydı, ötekisi çini sobanın yanında; Birgit, sık sık yaptığı gibi ayakkabılarını çıkarıp uzağa fırlatmış olmalıydı.

Paltosunu dolaba astı, ayakkabılarını küçük dolabın yanına bıraktı, oturma odasına gitti. İçinde laleler olan vazonun da devrilmiş olduğunu gördü; cam kırıkları ve solmuş çiçekler piyanonun yanında, suyun içindeydiler. Oturma odasından çıkıp mutfağa gitti. Mikrodalga fırının yanında içi boş bir tavuklu pilav kutusu duruyordu, evyenin içinde de Birgit'in yarısı dolu tabağı ve sabahki kahvaltının bulaşıkları vardı. Hepsini silecek, yıkayacak ve ortalığı toplayacaktı.

Orada dururken öfkesinin karnına ve ellerine vurduğunu hissetti. Ama yorgun bir öfkeydi bu. Sık sık gelip giderdi bu öfke. Zaten ne yapabilirdi? Ertesi sabah Birgit'in karşısına öfkeyle dikkilse, Birgit ona mahcubiyetle, inatla bakardı, sonra başını çevirir ve kendisini rahat bırakmasını isterdi, birazcık içmişti o kadar, birazcık içemez miydi, ne kadar içtiği kendisini ilgilendirirdi, içmesi onu rahatsız ediyorsa çıkıp gidebilirdi. Ya da gözyaşlarına boğulurdu Birgit, kendini suçlar, aşağılar, sonunda o da Birgit'i teselli eder, onu sevdiğini söyler, sen iyisin, her şey iyi, derdi.

Aç değildi. Birgit'in tavuklu pilavından artan yeterdi ona. Kalan yemeği mikrodalgada ısıttı, mutfaktaki masada yedi. Sonra torbalardaki alışveriş malzemelerini buzdolabına yerleştirdi, şarap şişesini ve kadehi, cam kırıklarını ve solmuş çiçekleri oturma odasından alıp mutfağa götürdü, su olan yeri sildi, halıdaki kırmızı şarap lekelerinin üzerine limon suyu damlattı, bilgisayarını kapattı, battaniyeyi topladı, bulaşıkları yıkadı. Mutfağın yanında, eskiden kiler olarak kullanılan, şimdiyse çamaşır odası olan küçük bir oda vardı; çamaşır makinesinin içindekileri kuru-tucuya doldurdu, çamaşır sepetinin içindekileri de çamaşır makinesine. Su kaynattı, çay yaptı, çay bardağını alıp mutfak masasına oturdu.

Pek çok akşam gibi bir akşamdı. Bazı akşamlar, Birgit erkenden içmeye başladığında, iki torbadan ve bir şarap kadehinden çok daha fazlası devrilir, vazodan başka şeyler de paramparça

olurdu. Başka akşamlar, Birgit o eve gelmeden az önce içmeye başlamışsa, neşeli, konuşkan, nazik olurdu ve eğer şarap değil de şampanya içiyorsa, hayat dolu oluşu erkeği hem mutlu eder hem de doğru olmadığı bilinen her iyi şey gibi hüzünlendirirdi. Öyle akşamlarda birlikte yatarlardı. Bunun dışında, o eve geldiğinde Birgit çoğunlukla yatmış olurdu ya da kanepede veya balkonda bulurdu onu; alıp yatağa taşırdı.

Sonra tuvalet masasının önündeki tabureye oturup Birgit'e bakardı. Kırışık yüzü, solgun teni, burun deliklerindeki kıllar, ağızının köşelerindeki tükürükler, çatlamış dudakları. Bazen gözkapakları seğirirdi, elleri sinirli hareketler yapardı, anlamsız sözler söylerdi, inlerdi ya da içini çekerdi. Horlardı da, sonradan onun yanına uzandığında uyumasına engel olacak kadar olmasa da uykuya dalmasını zorlaştıracak kadar yüksek bir sesle.

Birgit'in kokusu da zorlardı onu. Birgit alkol ve mide bulantısı kokardı, bazen bu kokudaki keskin bir şey ona büyükannesinin elbise dolaplarına koyduğu naftalin toplarını hatırlatırdı. Birgit yatakta kustuğunda, bereket nadiren olurdu bu, gidip pencereyi ardına kadar açardı, Birgit'i, yatağı ve yatağın önündeki döşemeyi temizlerken soluğunu tutar, ara sıra pencereye gidip temiz havayı ciğerlerine çekerdi.

Ama asla taburede oturduğu andan vazgeçmezdi. Birgit'e bakar, onun harap suratında sağlam kalanı, iyi günlerinin suratını görürdü, eskiden farklı ruh hallerinde farklı görünebilen bu surat bazen kafasını karıştırırdı, yine de, fazla uyumuş olsa da, bitkin ya da keyifsiz olsa da hep hayat dolu olurdu. İçkili olduğunda yüz ifadesi ne kadar da cansızdı! Bazen bugünkü suratında eski suratları da belirirdi, mavi gömlekle üniversite öğrencisinin kararlı suratı, genç kitapçının, dikkatli, ihtiyatlı, erkek için çoğunlukla bir muamma ve bir büyü olan suratı, yazmaya başladıktan sonraki suratı, dikkatini toplamış, hep romanını düşünürmüş ya da onu aklından çıkaramamış gibi görünen suratı, ileri bir yaş-

ta bisiklete binmeyi öğrenen, bisikletiyle bir iki saatlik gezintiler yapmayı seven Birgit'in eve geldiğinde pembeleşmiş suratı.

Yaşlı bir yüzü vardı Birgit'in. Yaşlıydı Birgit. Ama Birgit'in yüzünü seviyordu o. O yüzle konuşmak istiyordu, o da kendisiyle konuşmalıydı, içtenlikle bakan kahverengi gözleri yüreğini ısıtan, gülüşü onu da güldüren, ellerinin arasına alıp öpmek istediği, onu duygulandıran bir yüzdü. Onu duygulandıırıyordu Birgit. Hayattaki konumunu araması, yazdıklarının çevresinde oluşturduğu gizem, ileride başarıya kavuşma hayali, alkol bağımlılığı, çocukları ve köpekleri sevmesi –bütün bunlarda gerçekleşmemiş, gerçekleşemeyecek ve onu duygulandıran pek çok şey vardı. Duygulanma sevginin bir alt türü müydü? Belki, eğer bu her şeyse. Onun için duygulanma her şey değildi.

Tabureden kalktığıında hiçbir şeye razı olmamıştı. Her şeyin farklı olmasını arzulamaktan asla vazgeçmiyordu. Ama sakindi. Böyleydi bu iş. Oturma odasına gitti, kanepeye oturdu, yeni çıkan kitapları okudu; yeni kitapların, arkası gelmeyen bir sel gibi akışı yüzünden kitapçı olmuştu.

Ama bu akşam, yanında oturmak için yatak odasına gittiğinde Birgit yatakta yoktu. Koridora çıktı, mutfağın üzerindeki hizmetli odasına giden merdiveni tırmandı. Oda dar ve alçak tavanlıydı, penceresi ufaktı, avluya bakıyordu ama Birgit bu alçak tavandan, odanın darlığından hoşlanıyordu, biri merdivenin üst başında biri alt başında olan iki kapıyı da seviyordu, o odayı kendine yazı odası yapmıştı. Kapıyı tıklattı; Birgit onun gelip kendisini rahatsız etmesini, hele sürpriz yapmasını hiç istemezdi. Yanıt gelmeyince kapıyı açtı. Yazı masası derli topluydu, sol tarafına bir öbek kâğıt yığılmıştı, ona yıllar önce hediye ettiği dolmakalemi sağ tarafta duruyordu. Pencerenin yanında, Birgit'in el yazısıyla yazılmış bir kâğıt asılıydı. Onu okumaması gerektiğini biliyordu. "Sen..." devamını okumadı.

Birgit'i banyoda buldu. Küvetin içindeydi, başı suyun altında, koyu renk saçları küvetin kenarındaydı. Onun başını kaldırdı, su soğuktu, demek ki saatlerdir küvetteydi Birgit. Başını küvetin kenarına koyabilecek kadar sudan dışarı çekti onu. Modern bir küvet olsaydı su yüzeyinin altına kayamazdı Birgit. Neden modern bir küvetleri yoktu ki! İki de o *arnuvo* tarzı derin, uzun küvetin sağladığı konforu seviyorlardı, içine birlikte girmekten hoşlanırlardı, epey masraf edip yenilemişlerdi.

Ayakta durup yukarıdan baktı Birgit'e. Sol taraftaki sağdakinden biraz daha büyük olan memelerine, yara izi olan karnına, uzattığı kollarına ve bacaklarına, avuçları aşağıya dönük durumda küvetin zemininin biraz üstünde süzülür gibi duran

ellerine baktı. Sol memesini küçülttürmeyi arzu ettiğini söylemiş ama bunu hiç gerçekleştirmemişti, onu hatırladı, apandisiti patlayıp ameliyat edildiğinde kendisinin kapıldığı korkuyu, piyano çalışını hatırladı, o uzun parmakları çalmaktan asla vazgeçmemiş olmalıydı. Tepesinde durup ona bakarken öldüğünü biliyordu ama daha sonra Birgit'e, kendisini küvette ölü bulduğunu anlatabilecekmış ve onunla bu konuyu konuşabilecekmış gibi de hissediyordu. Sanki ölmüştü ama uzun sürmeyecekti bu, bitecekti nasılsa.

Cankurtaran servisini aramalıydı. Ama kurtarılacak ne vardı ki, acelesi yoktu. Hem siren çalarak, mavi ışıklarını yakarak gelecek ve evin önünde duracak cankurtaranın, sedye taşıyan insanların, ipuçlarını emniyete götüren ve onu sorgulayacak polislerin, bodrum katındaki meraklı bina görevlisinin yol açacağı kargaşadan kaçınmak istiyordu. Küvetin kenarına oturdu. Birgit'in gözlerinin kapalı olması memnun etti onu. Eğer açık olsalardı ve Birgit ona gözlerini dikip boş boş bakıyor olsaydı –bunu düşününce tüyleri ürperdi. Birgit kalp krizi ya da beyin kanaması geçirmiş olsaydı gözleri açık olurdu. Yo, uyuyakalmıştı o. Öyle mi? Acaba içkiyi fazla mı kaçırmıştı? Acaba yanında başka bir şey de mi almıştı? Kalkıp ecza dolabına gitti, orada olması gereken Valium kutusunu bulamadı, küçük çöp kutusunun pedalına ayağıyla basıp açtı. İlacın kutusu ve içi boşaltılmış alüminyum folyo oradaydı. Acaba folyoda kaç hap vardı, Birgit kaç tane yutmuş olabilirdi? Uyuyacağına emin olmak mı istemişti? Yoksa bir daha uyanmamak mı istemişti? Tekrar küvetin kenarına oturdu. İstedikçe neydi, Birgit?

Birgit'in depresyonunu yıllardır biliyordu o. Onu terapisteye ya da psikiyatraya göndermeye çalışmıştı hep; depresyonlarına terapiye çözüm bulmuş ya da ilaç alarak engellemiş arkadaşları vardı. Ama Birgit istememişti. Depresyon geçirmediğini, depresyon diye bir şey olmadığını söylemişti. Melankolik insanlar vardır,

her zaman da olmuştur böyleleri demişti, kendisi de onlardan biriydi. İlaç kullanarak başka birine dönüşmek istemiyordu. Herkesin dengeli ve özgüvenli olması gerektiği fikri, budala bir modern fikirdi. Aslında kendisi, depresyonu olmasa bile, herkesten daha düşünceli, daha ciddi, daha melankolik biriydi. Eğlenceli bir olaya ya da söze gülebiliyordu tabii. Arkadaşları ya da çalışma arkadaşları arasında kitaplar ve filmler, toplum ya da siyaset hakkında ciddiyyetten uzak, havailikle, ironik bir üstünlük havasıyla konuşulmasını garip buluyordu Birgit, siyasetçilerin ve sanatçıların kendilerini de, yaptıkları işi de ciddiye almamaları, dikkat çekmeyi, şaşkınlık uyandırarak, gülünerek, tuhaf bir şekilde olsa da dikkat çekmeyi yeterli bulmaları daha da garip geliyordu ona. Ciddi olanı ciddiye alırdı Birgit. Ancak kendisi sonradan, iki Berlin birleştikten sonra, Doğu Berlinli ve Brandenburglu kitapçıları daha yakından tanıyınca Birgit'in orada, Prusyalılara özgü sosyalist bir coşkuyla burjuvalaşmak isteyen, bir zamanlar burjuvazinin yaptığı ve aradan geçen zamanda unuttuğu gibi kültürü ve siyaseti ciddiye alan proleter dünyanın, Doğu Almanya'nın bir çocuğu olduğunu kavramıştı. O zamandan beri ona bambaşka gözlerle bakıyordu, saygıyla ve aynı zamanda kendi dünyasının unuttuğu ve yitirdiği şeye üzülerek.

Hayır, Birgit'i intihara sürükleyen melankolisi değildi. Melankoli ve kırmızı şarap, bir kadeh daha, sonra bir kadeh daha, bunlar onu yormuştu. Uyku bastırana kadar beklemek istememişti, zorla getirtmek istemişti uykuyu. Getirtmişti de, o da Birgit'i ezmişti. Neden bekleyemedin Birgit? Ama onun sabırsız olduğunu biliyordu. Bu nedenle ayakkabılarını çıkarmakla, alışveriş malzemelerini yerleştirmekle, yemek pişirmekle, bulaşık, çamaşır yıkamakla oyalanmamıştı. Sabırsızlığın getirdiği ölüm.

Gözyaşları boğazını tıkarken güldü. Kalkıp ambulans çağırdı. Sonra da polisi aradı. Bunu cankurtaran servisinin yapmasını neden beklesindi ki? Her şeyi geride bırakmak istiyordu.

İki saat sürdü. Ambulans geldi ve gitti. İki sivil, iki üniformalı dört polis olay yerini emniyete aldı, ipucu aradı. Birgit'i nasıl bulduğunu cinayet masasından gelen memurlara anlattı, onun kullandığı şarap kadehini neden yıkadığını söyledi, küçük çöp kutusundaki kutuyu ve alüminyum folyoyu gösterdi, memurların beyhude bir çabayla bir veda mektubu aramalarını izledi. Memurlar, cenaze işleriyle uğraşan bir şirketi çağırdılar, Birgit'i bir ceset torbasına koydular ve adli tıbbaya götürdüler. Birgit'i ne zaman bulduğunu, öğleden sonra ve akşam ne yaptığını sordular ona. Saat dokuza kadar kitabevinde olduğunu söyleyince, ki çalışma arkadaşları ve müşteriler buna tanıklık edebilirlerdi, memurlar daha nazik davranmaya başladılar. Ertesi gün emniyet müdürlüğüne uğrayabilir miydi lütfen?

Memurları kapıya kadar geçirdi, kapıyı kapattı, zinciri taktı. Ne yapacağını bilemiyordu. Ne uyuyabiliyor ne okuyabiliyor ne de müzik dinleyebiliyordu. Ağlamak isterdi. Çamaşır odasına gitti, kurumuş çamaşırları mutfak masasına taşıdı, yıkananları da kurutucuya koydu. Birgit'in sevdiği ve sık sık giydiği bir tişörtünü elinde tutarken daha fazla dayanamadı, her şeyi olduğu gibi bıraktı.

Üst kata, Birgit'in küçük odasına çıktı, içeri girdi, yazı masasına oturdu. Kâğıdı sonuna kadar okudu: "Acımasız bir Tanrı'nın sana verdiği şeye sahipsin." Kimin sözüydü bu acaba? Birgit neden yazmıştı onu? Neden oraya asmıştı? Bu not ona neyi hatırlatacaktı? Sonra kâğıt yığınının önüne çekti. Bir el yazmasıydı;

yazarın adının, Birgit'in katıldığı bir yazı grubundaki bir kadının adı olduğunu gördü. Ama herhangi bir kadının yazdığı bir şeyi değil, Birgit'in yazdığı bir şeyi okumak istiyordu. Yazı masasının çekmecelerini birer birer çekti. En üsttekinde boş kâğıtlar, çeşit çeşit kalem, silgi ve kalemtraş, ataç ve yapışkan bant vardı. Alt-taki iki çekmecede dosyalar, onların içinde de daktiloyla yazılmış kâğıtlar buldu, kiminde birkaç satır, kiminde uzun paragraflar vardı, Birgit'in el yazısıyla doldurulmuş not kâğıtları, mektuplar, gazete kupürleri, fotokopiler, fotoğraflar, broşürler de. Dosyaların üzerinde yazı yoktu, içlerindeki de düzenlenmiş değildi. Ama Birgit'i tanırdı o; o karışıklık aldattıcıydı, çeşitli dosyalar farklı kavramlar, bakış açıları ya da romanının bölümleri için olmalıydı, dosyaların içerikleri buna göre ayrılmıştı mutlaka. Ama şimdi kendisi dikkatini toplayamıyordu, dosyaların içindeki düzeni anlayamıyordu.

Dosyaların arasında bir kartpostal vardı. Dresden'deki tablo galerisinde bulunan Jean-Étienne Liotard'ın Çikolatacı Kız'ını gösteriyordu. Kartpostalın arkasını çevirdi. Doğu Almanya pulu yapıştırılmıştı, gönderenin adı ise yoktu. "Sevgili Birgit, geçenlerde gördüm onu, neşeli bir kız çocuğu. Sana benziyor. Paula'n." Tekrar ön tarafını çevirdi kartpostalın, Çikolatacı Kız'a dikkatle baktı. Bir benzerlik göremedi. Birgit de dikkatli bakabilirdi, evet o da böyle dikkatli bakabilirdi, ama onun burnu da dudakları da böyle sivri değildi. Hem bu Çikolatacı Kız aslında hiç de neşeli görünmüyordu, hem de hiç.

Evin duvarlarında Birgit'in hiçbir resminin asılı olmadığını düşündü, kitabevinde, kendi masasının üzerinde de yoktu. Bazı arkadaşlarının evinde küçük bir dolabın üst tarafında, gümüş ya da siyah çerçeveli bir dizi fotoğraf asılı olurdu, düğün fotoğrafları, tatil ve gezi fotoğrafları, ailelerin fotoğrafları, çocukların fotoğrafları. Birgit'le onun çocuğu yoktu. 1969 yılındaki düğünlerinde de, arkadaşlarının gözünde modası geçmiş bir ritüel olduğun-

dan, biraz utandıkları ve olay haline getirmedikleri için, çekilmiş bir fotoğraf yoktu. Kendileri de fotoğraf çekmezlerdi. Cüzdanını pantolon cebinden çıkardı, Birgit'in, yıllardır yanında taşıdığı vesikalık fotoğrafının hâlâ otobüs biletinin ve ehliyetinin yanında durduğunu gördü. Tekrar bastırıp büyüttürecekti onu.

Aradığı şeyi Birgit'in çalışma masasında bulamadı. Hiçbir çekmeceye bir elyazması yoktu. En alttaki çekmeceye bir şişe votka buldu, odanın dar duvarındaki rafta sonuç alamadan aramasına devam ederken o şişeden içti. Şafak söktüğünde yere yatıp uyudu. Kuşların cıvıltısı çok geçmeden uyandırdı onu. Bir an nerede olduğunu anlayamadı. Bir an bir önceki gün neler olduğunu da hatırlayamadı. Sonra aklına geldi; o hatırlayış önce başının içine sonra bütün bedenine doldu. Nihayet ağlayabildi.

“Siz gözlerinizi kapatıyorsunuz ama Müslümanların Almanya’yı ele geçirmek istediklerini herkes görebilir, hem içeriden hem dışarıdan. Ya onlara boyun eğerez ya da karşı koyarız. Galip gelmek istiyorsak biz onlardan daha güçlü olmalıyız. Hazırlıklı olmalıyız. Güçlü olan taraf biz olmazsak onlar olur.”

Kaspar karısının ölümünden sonra onun geçmişinin sırlarıyla karşı karşıya kalmıştır: Birgit’in bir kızı vardır ve onun yarım bıraktığı hesaplaşmaları, yüzleşmeleri Kaspar yaşamak zorundadır artık. Birgit’in kızı Svenja, kocası Björn ve kızları Sigrun, çağdaş Almanya’nın milliyetçi yüzüyle karşılarlar Kaspar’ı. Ama o , genç Sigrun’u notalar ve kelimeler aracılığıyla yeniden insanlığın ortak mirasına döndürmeye ve milliyetçiliğin tuzaklarından kurtarmaya kararlıdır.

Bernhard Schlink, *Torun*’da Almanya’yı ve onun aracılığıyla bizi, insanlığın evrensel geleceğine davet ediyor.

